

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms mokesčių
inspekcijoms

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO PAKEITIMO (TRADICINIAI ALKOHOLINIAI GĖRIMAI)

Atsižvelgdami į tai, kad nuo 2024 m. lapkričio 1 d. įsigalioja Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimai¹ dėl ūkininkų gaminamų tradicinių alkoholinių gėrimų, parengėme dažniausiai užduodamus klausimus (toliau - D.U.K.) apie ūkininkams, kurie gamins tradicinius alkoholinius gėrimus, su akcizais susijusias prievoles.

1. Kas yra laikoma ūkininkų gaminamais tradiciniais alkoholiniais gėrimais?

Pagal Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo (toliau - AKĮ) 2 straipsnio 28¹ dalį, įsigaliosiančią nuo 2024 m. lapkričio 1 d., ūkininkų gaminamas tradicinis alkoholinis gėrimas yra suprantamas kaip iki 65 procentų turinės etilo alkoholio koncentracijos alkoholinis gėrimas, pripažintas tautinio paveldo produktu, kaip apibrėžiama Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatyme, ir gaminamas ūkininko, kaip jis apibrėžiamas Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme, teikiančio kaimo turizmo paslaugas.

Taigi, tradiciniais alkoholiniais gėrimais, galėtų būti laikomi tik tokie gėrimai, kurie atitiks visas šias sąlygas:

- 1) gėrimai bus iki 65 procentų turinės etilo alkoholio koncentracijos;
- 2) pripažinti tautinio paveldo produktais, kaip apibrėžiama Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatyme;
- 3) gaminami ūkininko, kaip jis apibrėžiamas Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme, teikiančio kaimo turizmo paslaugas.

2. Kokiais tikslais galima gaminti tradicinius alkoholinius gėrimus?

Pagal AKĮ 10¹ straipsnio 1 dalies nuostatas, įsigaliosiančias nuo 2024 m. lapkričio 1 d., tradicinius alkoholinius gėrimus galima gaminti kaimo turizmo sodybose ne parduoti, o tik savo ar šeimos poreikiams tenkinti ir (arba) degustuoti vietoje. Pažymėtina, kad gėrimai turi būti išpilstyti į ne mažesnę kaip 0,2 litro, bet ne didesnę kaip vieno litro stiklinę tarą ir gėrimai žymimi aiškiai matomomis etiketėmis. Jose turi būti nurodytas etiketės numeris, tradicinį alkoholinį gėrimą pagaminusio ūkininko vardas ir pavardė, šio produkto pagaminimo data ir laikas, sudėtis ir turinė etilo alkoholio koncentracija procentais.

3. Kokius kiekius tradicinių alkoholinių gėrimų galima pagaminti per metus?

¹ 2024 m. rugsėjo 3 d. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 2, 10, 12, 17, 22, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 10-1 straipsniu įstatymas Nr. XIV-2974.

Informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galima rasti adresu www.vmi.lt skiltyje [Asmens duomenų sauga](#).

Pagal AKĮ 10¹ straipsnio 2 dalies nuostatas, įsigaliosiančias nuo 2024 m. lapkričio 1 d., ūkininkams leidžiama per kalendorinius metus pagaminti ne daugiau kaip 100 litrų tradicinių alkoholinių gėrimų.

4. Ar keliami reikalavimai kaimo turizmo sodybai?

Taip. Kaimo turizmo sodyba ūkininkui turi priklausyti nuosavybės teise, joje turi būti teikiamos kaimo turizmo reikalavimus atitinkančios paslaugos, turi būti užtikrintas kaimo turizmo paslaugų prieinamumas asmenims su negalia.

5. Ar tradicinių alkoholinių gėrimų gamybai atsiranda prievolė steigti akcizais apmokestinamų prekių sandėlį?

Taip, vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo (toliau - AĮ) 4 straipsnio 1 dalimi, šie gėrimai turi būti gaminami akcizais apmokestinamų prekių sandėlyje. Todėl patalpose, kuriose atliekamos operacijos, susijusios su tradicinių alkoholinių gėrimų gamyba (žaliavų ruošimas, gamybos operacijos: misos fermentavimas, distiliavimas), išpilstymas turi būti įsteigtas akcizais apmokestinamų prekių sandėlis.

Toks sandėlis neturi būti steigiamas AĮ 4 straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju, t. y., kai fizinis asmuo tik asmeniniam naudojimui (ne parduoti, o tik savo ar šeimos poreikiams) gamina, perdirba ir (arba) maišo akcizais apmokestinamas prekes, kurios pagal AĮ atleidžiamos nuo akcizų. Pagal šiuo metu galiojančias nuostatas, nuo akcizų yra atleidžiami tik alus, vynas ir kiti fermentuoti gėrimai (AĮ 27 straipsnio 1 dalies 2 punktą). Svarbu pažymėti, kad tokie gėrimai negali būti skirti komerciniams / verslo tikslams. Todėl, pvz., jeigu ūkininko pagaminti alus, vynas ar kiti fermentuoti gėrimai, atitiktų visus rašto pirmame atsakyme nurodytus kriterijus, bei šie gėrimai būtų skirti degustacijai, tai tokie gėrimai turėtų būti gaminami akcizais apmokestinamų prekių sandėlyje.

Akcizais apmokestinamų prekių sandėlių registravimo / steigimo reikalavimai nustatyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. birželio 17 d. įsakyme Nr. 157 „Dėl akcizais apmokestinamų prekių sandėlių registravimo“. Apskaičiuojant akcizais apmokestinamų prekių sandėlio prievolių įvykdymo užtikrinimui teikiamo laidavimo (piniginio užstato) dydį, taikomas Akcizais apmokestinamų prekių sandėlio savininko prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos ir piniginio užstato dydžio apskaičiavimo ir tikslinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 821 „Dėl Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo įgyvendinimo“.

6. Ar akcizais apmokestinamų prekių sandėlyje pagamintiems tradiciniams alkoholiniams gėrimams taikomi specialūs apskaitos reikalavimai?

Taip.

Šie reikalavimai nustatyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 156 „Dėl akcizais apmokestinamų prekių apskaitos“.

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis AKĮ 10¹ straipsnio 7 dalies nuostatomis, ūkininkas privalo pildyti registracijos žurnalą, kuriame turi būti žymima informacija, nurodyta AKĮ 10¹ straipsnio 4 ir 6 dalyse.

7. Ar tradiciniai alkoholiniai gėrimai yra atleidžiami nuo akcizų mokesčio?

Ne, išskyrus alų, vyną ir kitus fermentuotus gėrimus, kuriuos pasigamina fizinis asmuo, bei tik tuo atveju, kai jie skirti tik asmeniniam naudojimui (t. y. ne parduoti, o tik savo ar šeimos poreikiams). Tuo atveju, jei alus, vynas, kiti fermentuoti gėrimai, kurie atitiktų visus šio rašto 1

atsakyme nurodytus kriterijus, būtų skirti komerciniams / verslo tikslams, nuo akcizų mokesčio jie neatleidžiami.

8. Koks akcizų tarifas yra taikomas tradiciniams alkoholiniams gėrimams?

Atsižvelgiant į tai, kad pagal AKĮ nuostatas, įsigaliosiančias nuo 2024 m. lapkričio 1 d., tradicinis alkoholinis gėrimas yra suprantamas kaip alkoholinis gėrimas iki 65 procentų tūrinės etilo alkoholio koncentracijos, tradiciniams alkoholiniams gėrimams gali būti taikomi akcizų tarifai nurodyti AĮ 23-26 straipsniuose, priklausomai nuo to, kokiai alkoholinių gėrimų grupei yra priskiriamas tradicinis alkoholinis gėrimas.

9. Kada ūkininkams atsiranda prievolė mokėti akcizus už pagamintus tradicinius alkoholinius gėrimus?

Vadovaujantis AĮ 9 straipsnio 1 dalies nuostatomis, ūkininkams atsiranda prievolė mokėti akcizus už tradicinius alkoholinius gėrimus kai:

1) jie išvežami, išnešami iš patalpų, kurios laikomos akcizais apmokestinamų prekių sandėliu, savo ar šeimos poreikiams tenkinti (išskyrus alų, vyną ir kitus fermentuotus gėrimus) ir (arba) degustuoti kaimo turizmo sodybos teritorijoje, tačiau ne akcizais apmokestinamų prekių sandėlio teritorijoje.

Gėrimų išgabavimas iš akcizais apmokestinamų prekių sandėlio, kai jiems panaikinamas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas, turi būti įforminamas akcizais apmokestinamų prekių gabavimo dokumentu (DAA)²;

1 pavyzdys

Kaimo turizmo sodybos pastate gaminami, pilstomi ir saugomi 60 procentų tūrinės etilo alkoholio koncentracijos tradiciniai alkoholiniai gėrimai. Ūkininkas kovo mėnesį pagamino ir išpilstė 30 litrų gėrimų ir visas operacijas atitinkamai užfiksavo apskaitoje. Šiose patalpose yra įsteigtas akcizais apmokestinamų prekių sandėlis, todėl akcizai už pagamintas prekes nėra mokami (taikomas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas).

Degustacijoms skirta salė yra įrengta kitame pastate.

Ūkininkas žino, kad 2025 m. gegužės 2 d. turės lankytojų ir bus degustuojami sodyboje pagaminti tradiciniai alkoholiniai gėrimai. Degustacijai skirtiems 2 litrams alkoholinių gėrimų, prieš išnešant juos į degustacijos salę yra išrašomas DAA, taip panaikinant akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimą. Šis veiksmas fiksuojamas apskaitoje. Alkoholinių gėrimų akcizai turės būti deklaruoti ir sumokėti iki 2025 m. birželio 15 d., teikiant gegužės mėnesio akcizų deklaraciją.

2 pavyzdys

Kaimo turizmo sodybos pastate gaminami ir pilstomi 60 procentų tūrinės etilo alkoholio koncentracijos tradiciniai alkoholiniai gėrimai. Tačiau už pagamintus gėrimus ūkininkas pageidauja sumokėti akcizus iš karto, todėl išpilstęs išrašo DAA (taip panaikindamas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimą) ir šiuos gėrimus išneša saugoti į kitas patalpas, kurios nėra akcizais apmokestinamų prekių sandėlio teritorija. Visas operacijas atitinkamai užfiksuoja apskaitoje.

Ūkininkas 2025 m. kovo mėnesį pagamino 30 litrų tradicinių alkoholinių gėrimų, juos išpilsto, išrašo DAA ir išneša saugoti į atskirai įrengtas kaimo turizmo sodybos veiklai skirtų buitinių

² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. vasario 17 d. įsakymas Nr. 1K-038 „Dėl akcizų apskaičiavimo dokumentų“ bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. kovo 7 d. įsakymas Nr. V-67 „Dėl Akcizų apskaičiavimo dokumento išrašymo, jo duomenų pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai ir unikalaus akcizų apskaičiavimo dokumento numerio suteikimo taisyklių patvirtinimo“.

reikmenų, maisto produktų ar kitas pagalbines patalpas. Akcizus už šiuos gėrimus ūkininkas deklaruoja ir sumoka iki 2025 m. balandžio 15 d.

Iš aukščiau nurodytų pagalbinių patalpų tradicinius alkoholinius gėrimus, kuriems akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas nebetaikomas, ūkininkas paima ir neša degustuoti pagal poreikį.

2) jie nėra išvežami, išnešami iš patalpų, kuri laikoma akcizais apmokestinamų prekių sandėliu, tačiau yra suvartojami savo ar šeimos poreikiams tenkinti (išskyrus alų, vyną ir kitus fermentuotus gėrimus) ir (arba) degustuoti kaimo turizmo sodybos patalpose, kurios yra laikomos akcizais apmokestinamų prekių sandėlio teritorija. Tokiu atveju laikoma, kad toks produktų suvartojimas vyksta akcizais apmokestinamų prekių sandėlyje, todėl asmuo, deklaruodamas to mokesčio laikotarpio akcizus, turi deklaruoti šiuos produktus, kaip suvartotus akcizais apmokestinamų prekių sandėlyje.

Pavyzdys

Kaimo turizmo sodybos pastate gaminami, pilstomi ir saugomi 60 procentų tūrinės etilo alkoholio koncentracijos tradiciniai alkoholiniai gėrimai. Ūkininkas 2025 m. kovo mėnesį pagamino ir išpilstė 30 litrų šių gėrimų ir visas operacijas atitinkamai užfiksavo apskaitoje. Šiose patalpose yra įsteigtas akcizais apmokestinamų prekių sandėlis, todėl akcizai už pagamintas prekes nėra mokami (taikomas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas).

Degustacijoms skirta salė yra įrengta šalia etilo alkoholio distiliavimo įrenginio.

2025 m. gegužės 2 d. degustuojami sodyboje pagaminti tradiciniai alkoholiniai gėrimai. Degustacijos metu suvartoti 2 litrai šių gėrimų fiksuojami apskaitoje, o akcizai deklaruojami ir sumokami iki 2025 m. birželio 15 d., teikiant gegužės mėnesio akcizų deklaraciją.

Pažymėtina, kad prievolė mokėti akcizus neatsiranda šio rašto 7 atsakyme nurodytos išimties atveju.

10. Kada turi būti pateikiama akcizų deklaracija ir sumokami akcizai?

Ūkininkas, kurio kaimo turizmo sodyboje yra įsteigtas akcizais apmokestinamų prekių sandėlis, pasibaigus kalendoriniam mėnesiui, iki kito mėnesio 15 dienos, turi pateikti akcizų deklaraciją ir, jeigu tą mokesčio laikotarpį susidarė mokėtini akcizai, juos sumokėti (AĮ 10 straipsnio 1 dalis, 12 straipsnio 1 dalis).

11. Ar ant pagamintų tradicinių gėrimų turi būti klijuojamos banderolės?

Ne, tačiau tautinio paveldo produktai privalo būti ženklinami vadovaujantis Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymu ir Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašu, patvirtintu žemės ūkio ministro 2008 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 3D-691 „Dėl Tautinio paveldo produktų ženklų naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

12. Ar ūkininkams, siekiantiems gaminti tradicinius alkoholinius gėrimus, reikia turėti šių produktų gamybos licenciją pagal AKĮ?

Ne.

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė